

RUSUH Uşak Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi/**RUSUH** Uşak University the Journal of
Faculty of Islamic Sciences

ISSN: 2791-7398

Haziran/June 2024, 4 (1): 48-73

rusuhdergisi@usak.edu.tr

Abbâs Mahmûd el-Akkâd'ın 'Vahyu'l-Erbaîn' Şiir Mecmuası Bağlamında Belâgat ve Estetik Anlayışı
Abbâs Mahmûd al-Akkâd's Rhetorical And Aesthetic Understanding Within The Context Of The Poetry
Collection 'Revelation Of The Forty'

Hüseyin Dursun

Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı

Lecturer, PhD, İzmir Katip Çelebi University, Faculty of Theology, Department of Arabic Language and
Rhetoric

İzmir, Turkey

hdursun769@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3125-791X>

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi/Received: 26.03.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 21.06.2024

Yayın Tarihi/Published: 30.06.2024

Cilt/Volume: 4

Sayı/Issue: 1

Sayfa/Pages: 48-73

Atıf/Cite as: Dursun, Hüseyin. "Abbâs Mahmûd el-Akkâd'ın 'Vahyu'l-Erbaîn' Şiir Mecmuası Bağlamında Belâgat ve Estetik Anlayışı [Abbâs Mahmûd al-Akkâd's Rhetorical And Aesthetic Understanding Within The Context Of The Poetry Collection 'Revelation Of The Forty']". *Rusuh Uşak Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi - Rusuh Uşak University the Journal of Faculty of Islamic Sciences* 4/1 (Haziran 2024):48-73

İntihal/Statement of Publication Ethics: Bu makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğu onaylanmıştır. /This article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

Copyright: 2024 by Uşak University, Faculty of Islamic Sciences, Uşak, Turkey

ABBÂS MAHMÛD el-AKKÂD'IN 'VAHYU'L-ERBAİN' ŞİİR MECMUASI BAĞLAMINDA BELÂGAT VE ESTETİK ANLAYIŞI

Öz

Bu araştırma, Abbas Mahmûd el-Akkâd'ın "Vahyul Erbain" adlı eserindeki şiirlerin belagat ve estetik anlayışını incelemeyi hedeflemektedir. el-Akkâd, modern Arap edebiyatının önemli figürlerinden biri olarak kabul edilir ve eserlerinde dilin gücünü ve estetik anlayışını yansıtmaktadır. Bu çalışma, "Vahyul Erbain" adlı eserdeki şiirlerin dil kullanımındaki özgün, duygusal mecazların sıklıkla kullanımını ve belirli dörtlüklerin incelenmesiyle dilin estetik gücünün nasıl işlediğini ele alarak, el-Akkâd'ın belagat ve estetik anlayışını anlamaya odaklanmaktadır. Şairin dil kullanımındaki özgünlük, eserlerinde belirgin bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. el-Akkâd, dilin ifade gücünü kullanarak etkili anlamlar oluşturur ve okuyucunun duygusal bir bağ kurmasını sağlamaktadır. Duygusal mecazlar, şairin eserlerinde sıkça rastlanan bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Belirli dörtlüklerin incelenmesi, el-Akkâd'ın estetik anlayışının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilmektedir. Bu dörtlükler, şairin dilin estetik gücünü nasıl kullandığını ve eserlerindeki sanatsal ifadeyi nasıl şekillendirdiğini göstermektedir. Bu çalışma, Abbas Mahmûd el-Akkâd'ın "Vahyul Erbain" adlı eserindeki şiirlerin belagat ve estetik anlayışını ele alırken, şairin dil kullanımındaki özgünlüğü, duygusal eğretilmelerin kullanımı incelenmesi gibi önemli unsurları vurgulamaktadır. Ayrıca, bu araştırma el-Akkâd'ın Arap edebiyatındaki önemini vurgulayarak, edebi mirasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Arap Dili ve Belagatı, Abbas Mahmûd el-Akkâd, Vahyul Erbain, estetik, Arap edebiyatı.

ABBÂS MAHMÛD AL-AKKÂD'S RHETORICAL AND AESTHETIC UNDERSTANDING WITHIN THE CONTEXT OF THE POETRY COLLECTION REVELATION OF THE FORTY

Abstract

This study aims to examine the rhetorical and aesthetic understanding of poetry in Abbas Mahmûd al-Akkâd's work "Revelation of the Forty." al-Akkâd is recognized as one of the prominent figures in modern Arabic literature, reflecting the power of language and aesthetic sensibilities in his works. This research focuses on understanding el-Akkâd's rhetorical and aesthetic understanding by analyzing the originality in language usage, frequent use of emotional metaphors, and examining specific quatrains to explore the functioning of aesthetic power in language within the poems of "Revelation of the Forty." The uniqueness in the poet's language usage stands out prominently in his works. al-Akkâd constructs effective meanings by harnessing the expressive power of language, facilitating the establishment of emotional connections with the reader. Emotional metaphors emerge as a common feature in the poet's works, enriching the text with deep emotional layers. The examination of specific quatrains contributes to a better understanding of al-Akkâd's aesthetic understanding. These quatrains demonstrate how the poet utilizes the aesthetic power of language and shapes the artistic expression within his works. This study highlights significant aspects such as the poet's linguistic originality and the use of emotional metaphors while examining the rhetorical and aesthetic understanding of poetry in Abbas Mahmûd al-Akkâd's "Revelation of the Forty." Furthermore, the research aims to underscore the importance of al-Akkâd in Arabic literature, thereby contributing to his literary legacy.

Keywords: Arabic Language and Rhetoric, Abbas Mahmûd al-Akkâd, Revelation of the Forty, aesthetic, Arabic literature.

Giriş

Abbas Mahmût el-Akkâd, 1889 yılında Asvan'da doğan Mısırlı bir yazar, düşünür, gazeteci ve şairdir. Mısır Meclis'inin eski bir üyesi ve aynı zamanda Arap Dil Akademisi'nin de üyesi olan Akkâd, zorlu koşullara rağmen sürekli bir edebi üretim sergilemiştir. "Fusûl" dergisine yazdığı makaleler ve yaptığı çevirilerle tanınan Akkâd, 20. yüzyılın önemli Mısırlı yazarlarından biri olarak kabul edilmektedir. Geniş kültürü ve bilgisi sayesinde edebiyattan psikolojiye, sosyolojiden felsefeye kadar geniş bir konu yelpazesinde yüzden fazla kitap yazmıştır.¹ Akkâd, dil açısından da kendisini yetiştirmiş, doğu-batı dillerini karşılaştırarak doğuluların yabancı dile daha yatkın olduğunu öne sürmektedir. Bu yatkınlığın nedenlerini inceleyen Akkâd, birkaç gerekçe öne sürmektedir. Doğuluların sürekli olarak farklı dilleri konuşanlarla etkileşim içinde olmaları, duygusal yönere sahip olmaları ve alfabelerinin tüm sesleri kapsadığını belirtmektedir. Dil becerisi ile yabancı dilde eser verme arasında bir bağ olduğunu belirterek, Arap kökenli bir yazarın yabancı dilde eser vermesiyle ilgili bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır.²

Akkâd, 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın başlarında Arap edebiyatına Amerikan-İngiliz etkisinin hâkim olduğu bir dil ekolü kurduğu bilinmektedir. Bu akım, Fransız ve ardından İngiliz işgali sonucu ortaya çıkan toplumsal ortamın etkisiyle, Batı kültürünün etkisi altında şekillenmiştir. Bu akım bazen sezgi medresesi olarak da adlandırılmıştır. Akkâd ve Mâzinî'nin birlikte yayınladığı ve eleştirel görüşlerini içeren "Küteyyibu'd-Dîvân" (Dîvan Risalesi) adlı eser sebebiyle Dîvan Medresesi olarak bilinmektedir.³ Bu üç arkadaşın oluşturduğu Dîvân Ekolü, şiir, edebiyat ve eleştiri alanlarında yazdıkları makaleler ve güçlü söylemleriyle Modern Arap edebiyatına önemli katkılar yapmayı vadederken, 1921 yılında *ed-Dîvân fi'n-Nakd ve'l-Edeb* adlı eserin ikinci cildinin yayınlanmasıyla dağılmıştır.⁴ Dağılmanın temel nedeni, Şükrî ile Mâzinî arasında ortaya çıkan intihal tartışmasıdır. Şükrî, Dîvanının beşinci cildinin önsözünde, Mâzinî'nin İngiliz şiirinden çokça intihal yaptığı iddiasında bulunmuştur. Bu iddialara Mâzinî, "Sanemu'l-Elâ'ib" adlı eserinde yanıt vermiş ve Şükrî'yü eleştirmiştir. Bu olayların ardından, Şükrî ve Mâzinî edebiyatı bırakmış, bu da Akkâd'ı grubun içinde yalnız bırakmıştır.⁵

Dil konusundan sonra şiir alanında da öne çıkan Akkâda göre, şiir, gerçekliği sorgulanan hayal dünyasının ifadesidir; gözyaşı, yakınma, hüzn gibi duygusal temaların bolca işlendiği kaside türünden eserlerde sıkça kullanılan kelimelerdir. Bülbül, gül gibi sembolik ifadelerin sıklıkla kullanıldığı sözlerde mevcuttur. Kelimelerin doğrudan anlamından farklı bir şekilde kullanıldığı dolaylı anlatım, benzetmeler ve tasvirler de şiirde yaygın olarak karşılaşılan edebi unsurlardır. Akkâd, şiirin içeriğine ve formuna odaklanan bu tanımlara yer verir ve şiiri, duygu veya düşünceyi basit ve estetik bir üslupla ifade etmek olarak tanımlamaktadır.⁶

Akkâda göre, şiir özünde insanın temel özelliklerine dayalıdır. Ona göre, edebiyat genellikle insanın doğasını ve günlük yaşamının çeşitli boyutlarını içeren bir nitelik taşımaktadır. Ayrıca, şiirin eğlendirici ve hoş vakit geçirmeye yönelik bir işlevi olduğunu belirtmektedir. Şiiri

¹ Muhammed el-Cevâdî, *Sülatül nubuği el-hasib* (Kahire: Daru Ravda, 2020), 28; Mahmûd Akkâd, *es-Sîretü'z-zâtiyye-1: Ene, hayâtü kalem* (el-Mecmû'atü'l-kâmile içinde) (Beyrut: b.y.,1982), 47-49.

² Abbâs Mahmûd Akkâd, *Sâ'ât beyne'l-kutub*, (b.y.: Matba'atu'l-muktataf ve'l-mukattam, 1929), 35-39.

³ Abbâs Mahmûd Akkâd, *Şu'arâu Mısır ve Bîâtuhum fi'l-Cîli'l-Mâzi* (Kahire: Mektebetü'n-Nahdati'l-Mısıriyye, 1950), 13; Cemâl Mahmûd Seyyid Ahmed Cuneydî, *Edebu'l-'Arabîyyi'l-Hadîs fi Mısır -Dirâse Târîhiyye Nakdiyye* (Kahire: Câmi'atü'l-Ezher, ts), 66.

⁴ Salih Zor, *Dîvân Grubu'nun Modern Arap Edebiyatındaki Yeri* (Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017), 29.

⁵ Sureyya Abdulmun'im Cûde ve İsmail el-'Abd el-Minşâvî, *Nusûs mine'l-Edebi'l-Hadîs* (Kahire: Câmi'atü'l-Ezher, ts.), 61. Abdurrahman Şükrî, *Dîvânü Abdurrahman Şükrî* (Kahire: Meclisu'l-A'lâ li's-Sekâfe, 2000), 78.

⁶ Akkâd, *Sâ'ât beyne'l-kutub*, 134-140.

tanımlarken ifade ettiği gibi: "Şiir sadece insanı eğlendirebilir ve zihni rahatlatılabilir, ancak bu sadece yüzeydedir. Dahası, şiir derin düşüncelere, duyguların ifadesine ve insanın varoluşsal sorunlarına derinlemesine bir anlayışa sahiptir."⁷

Akkâd, şiirin ölçütleri hakkındaki görüşlerini üç temel noktada özetlemektedir.

a) Şiir, kültürel ve dil farklılıklarını aşarak evrensel bir değere sahiptir, ancak çevirisi zordur.

b) Şiir, bazen belirli bir düzen içinde toplanmış, bazen de serbest formdadır.

c) Şiir, şairin duygularını ve kişiliğini ifade etmek için bir araçtır.⁸ Yine Akkâda göre Şiir, duyguların üretimini büyüleyici bir şekilde gerçekleştiren bir sanattır ve şair, bu üretim yöntemlerini kullanarak kendi estetik anlayışını ifade etmektedir. Bu araçlar, okuyucunun zihninde uyandırılacak duyguları canlandırmak için kullanılmaktadır.⁹

Akkâd, 'وحي الأربعين' adlı eserini yaklaşık kırk yaşında yazmıştır ve bu kısmı 'Kırk Vahiy' olarak adlandırmıştır. Bu adlandırma, her bölümün yazıldığı yaşla örtüşmesine dikkat eder. Çalışmanın odak noktası, belâgatın işleyişi ve estetik ifadelerin nasıl entegre edildiğidir. Dilbilimsel analiz, seçilen şiir örnekleri üzerinden elde edilen bulgularla desteklenir.¹⁰ Akkâd, kültürel bir figür olarak, İslam ve inançla ilgili eserlerinde filozofça ve bilimsel bir perspektif sunmuştur. Özgürlüğü desteklemiş, kadın konusundaki felsefi kitabı "el-Mer'e fi'l-Kur'ân" ile kadının doğasını ve güzellik üzerine teoriler ortaya koymuştur. Şiiri, sadece duygusal bir dışavurum değil, aynı zamanda "insanın egemenliği" olarak nitelendirir.¹¹ Akkâd, yirminci yüzyılda önemli bir yazar olmuştur. Yazma tarzı ustaca olup, anlaşılması kolay değildir. Muhammed Mendûrun'un ifadesiyle, Akkâd, dünya çapında tanınan ve tartışmalara yol açan cesur bir figürdür. Edebi veya kültürel konularla ilgili olmayan siyasi görüşler etrafında tartışmalara girmiştir.¹² Akkâd'ın konumunu yansıtan bir kanıt, Muhammed Halife El-Tunusi'nin belirttiği gibi, takipçileri ve hayranları arasında Doğu ve Batı'da onunla rekabet edecek hiç kimse bulunmamaktadır.¹³ el-Rafi'i, Akkâd ile ilgili şu görüşlerine yer vermiştir: "Akkâd'ı saygı duyuyorum. O, kendine inancı bağlı ve mütevazıdır. Yazıda usta, araştırmacı, başarılı, bağımsız düşünceye sahip ve kendi görüşünden ayrılmaz biridir."¹⁴

Akkâd, bilimsel eleştiriyi teşvik eden eleştirmenlerden birisi olmuştur. Ona göre, bilimsel eleştiri sağlam kanıtlara ve açık delillere dayanmalı, varsayımlar ve hayal ürünleri yerine gerçeklerle ilgilenilmelidir. Bu konuda şunları ifade etmektedir. "*Bugün itibarıyla, sapkın inançların, bilimsel gerçekler ve doğa ile ahlaki çalışmaların gerçekleri karşısında her geçen yıl biraz daha zayıfladığını hissediyoruz. Yirminci yüzyılın keşifleri, sanatın güzelliklerini ve kurallarını ayırmada bize ayrıcalıklı bir son verdi. Bu, onun değerlerine ve avantajlarına kusursuz bir mührün vurulmasından başka bir şey değildir.*"¹⁵

⁷ Ömer ed-Desûkî, *Fî'l-Edebi'l-Hadîs* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1964), 256-257.

⁸ Desûkî, *Fî'l-Edebi'l-Hadîs*, 264.

⁹ Abbâs Mahmûd Akkâd, *Hulâsatu'l-yevmiyye* (Kahire: Nahdatül Mısır, 1912), 12.

¹⁰ Abbâs Mahmûd Akkâd, *Vahyu'l-erba'în* (Kahire: b.y., 1933), 76.

¹¹ Abbâs Mahmûd Akkâd, *el-Mer'e fi'l-Kur'ân* (Kahire: b.y., 1960), 116.

¹² Muhammed Mendûr, *en-Nakd ve'n-nukkâdu'l-mu'âsirûn* (Kahire: b.y., 1964), 164.

¹³ Mendûr, *en-Nakd ve'n-nukkâdu'l-mu'âsirûn*, 165.

¹⁴ Vekîl Avâdî, *Akkâd ve't-tecdîdu fi's-şî'r* (Kahire: b.y., 1962), 50.

¹⁵ Abbâs Mahmûd Akkâd, *Karn'il-İşrin mâ kâne ve mâ seyekûn* (Kahire: b.y., 1964), 227.

Akkâd, bilimsel yöntemde, bazı eleştirmenlerin edebi veya tarihi anlatılara ilişkin tereddütlerini ve kuşklarını gidermede önemli bir rol oynadığını kabul etmektedir. Bu tereddütler, bu tür anlatıların içinde doğruluk ile yalan arasındaki karışım veya efsane ile gerçeklik, hakikat ile hayal arasındaki karışımından kaynaklanmaktadır.¹⁶

Câbir el-Ufûr, Akkâdın, doğal duygu akışına inanan bir şair olmadığını daha çok, yazdıklarını düşünen bir yazar olarak öne çıkan Şiirleri, vicdanı etkileyen veya serbest bırakan mantıksal bir yapıya sahip olduğunu, Düşüncelerini hissetmesi şiirini, yaşam ve varlık üzerine konan düşüncelerle şekillendirdiğini belirtmektedir.¹⁷

Taha Hüseyin, Akkâd'ın şiirlerinde bulduğu benzersizliğe inanmaktadır. Onun şiirlerinde kendi sesini duyduğunu ve düşüncelerine odaklandığını söylemektedir. Akkâd'ın eserlerini özellikle "*Şeytanın Tercümesi*" şiiri olmak üzere överek, onun modern Arap edebiyatının parlak geleceğini simgelediğini vurgulamaktadır. Taha Hüseyin, şiir bayrağını Akkâd'a teslim etmeyi ve diğer yazarları ve şairleri ona katılmaya ve ona güvenmeye çağırılmaktadır.¹⁸

Zekî Necîb, Akkâd'ın şiirini Mısır'ın sanat ve mimari geleneğine yakın bir yapıda tanımlamaktadır. Akkâd'ın şiiri, form açısından Mısır'ın tarihsel sanatsal mirasına daha yakın bir şekilde konumlanmıştır. Akkâd'ın şiiri, duygu ve düşüncenin birleşiminden doğan düşünsel bir yapıya sahiptir.¹⁹ Şiirleri, sıkı bir yapıya sahip, duyguları kontrol eden ve dilin serbestçe akmasına izin veren düşünsel bir perspektife sahiptir. Akkâd'ın '*Vahyul Erbain*' adlı eserinin sekiz ayrı başlıktan oluştuğu görülmektedir.

1) Hayata dair düşünceler	تأملات في الحياة
2) İnsanlarla ilgili düşünceler	خواطر في شؤون الناس
3) Hikâyeler ve örnekler	قصص وأمثلة
4) Betim ve betimleme	وصف وتصوير
5) Aşk ve dua	غزل ومناجاة
6) Toplumsal ve sosyal konular	قوميّات واجتماعيات
7) Mizah	فكاهة
8) Çeşitli konular	متفرقات

Bu değerlendirmelerden sonra, Şimdi bu başlıklar altında yer alan bazı şiirlerin belagat ve estetik açısından analizlerini yapalım.

1. "تأملات في الحياة" Hayata dair düşünceler

1.1. İlk ve son özet الخلاصة الأولى والأخيرة

صح جسمًا فشأقت الأرض عينيه جمالًا وفتنة وضيء

صح نفسًا فشأهت الناس حتى كره الأرض حوله والسماء

عجبًا للحياة ما سر فيها جانب ترتضيه إلا أساء

Bedeni sağlam; dünya onun gözünde güzel, cezbedici ve parıltılı.

¹⁶ Abbâs Mahmûd Akkâd, *el-Lugatu's-Şâi're* (Kâhire: Nahdatu Mısır li't-Tibâ'a ve'n-Neşr ve't-Tevzî',1995), 129.

¹⁷ Abbâs Mahmûd Akkâd, *E'malihi ve İshamatihi fil Edebi ve es-sekafeti* (Kahire: b.y.,1964), 25.

¹⁸ Akkâd, *E'malihi ve İshamatihi fil Edebi ve es-sekafeti*, 28.

¹⁹ Zekî Necîb Mahmûd, *Ma'aş-su'arâ'* (Beyrut-Kahire: b.y., 1976), 86.

Nefsi sağlam; insanları çirkin buldu hatta dünya ve gökyüzünden nefret etti.

Ne garip bir hayat! Sır yok onda. Bir tarafından razı olsan da kötülük eder sana.²⁰

1) Belâgat analizi

a) Şair, "صح جسمًا" ifadesiyle sağlıklı bir bedeni tasvir ederken, bu ifadesi ile bedenin canlılığını ve diriliğini vurgulamaktadır.

b) "فشافت الأرض عينيه" ifadesinde ise şair, sağlıklı bir bedenin dünyaya olan bakışını, coşkusunu ve enerjisini anlatarak belâgat kullanmıştır.

c) "صح نفسًا" ifadesiyle şair, sağlıklı bir zihni ve ruhu temsil ederken, bu kez insanların etrafındaki dünyaya karşı geliştirdiği olumsuz duyguları ifade etmektedir.

2) Estetik analizi

a) "جمالًا وفتنة وضياء" ifadesinde şair, dünyanın güzelliğini, cazibesini ve parlaltısını estetik bir dil ile ifade etmektedir.

b) "حتى كره الأرض حوله والسماء" ifadesinde ise, sağlıklı bir bedenin etrafındaki dünyayı nasıl değiştirebileceğini anlatarak, estetik bir perspektif sunmaktadır.

c) "حب الدنيا، معجزة خارقة" ifadesinde de şair, hayata olan yaklaşımını, yaşamın sırlarını ve insana özgü duyguları estetik bir anlatımla dile getirmiştir.

1.2. Hayat denizinde الحياة على بحر الحياة

أَمِنْ نَظْرَةِ الْأَبَادِ وَالْمَثَلِ الْأَعْلَى إِلَى الْيَوْمِ بَعْدَ الْيَوْمِ وَالنَّظْرَةِ الْعُجْلَى؟

لَقَدْ كَانَتْ الْأَجْيَالُ عِنْدِي قَرِيبَةً فَقَدْ عَادَتْ السَّاعَاتُ تُوسِعُنِي ثَقَلًا

نَظَرْتُ إِلَى عَلِيَا الْحَيَاةِ أَرُودَهَا فَأَلْفَيْتُهَا صَفْرًا، وَلَمْ أَحْمِدِ السُّفْلَى

فَأَلَيْتُ أَقْضِيهَا كَمَنْ رَاحَ طَافِيًا عَلَى الْبَيْمِ، لَمْ يَضْرِبْ يَدًا فِيهِ أَوْ رَجَلًا

فَإِنْ شِئْتَ فَلْ هَذَا غَرِيقٌ وَإِنْ تَشَأْ فَلْ سَابِغٌ لَمْ يُدِرْ أَقْبَلَ أَمْ وَآلَى

Bu günden ve aceleci bakıştan sonra var mı ânıma ebedi bakış ve yüksek ideal?

Nesiller bana yakın olmuştu, saatler genişletildi ağırlığıyla.

Hayatın zirvesine baktım, onu boş buldum; aşağılık insanları övmedim.

Onu, denizde yüzen biri gibi geçirmeye karar verdim, ancak içine ne elleri ne de ayaklarını sokan.

Dilersen "bu boğulmuş" de, dilersen "bu yüzücü" de, 'geldi mi gittmi' bilemeyiz.²¹

1) Belâgat analizi

Bu şiir, Arap edebiyatının klasik tarzında yazılmıştır ve içerdiği belâgat unsurlarıyla dikkat çekmektedir. Şiir, geçmişe ve geleceğe yönelik bir düşünce deneyimini anlatırken, aynı zamanda yaşamın anlamını ve değerini sorgulamaktadır.

²⁰ Akkâd, *Vahyu'l-erba'în*, 11.

²¹ Akkâd, *Vahyu'l-erba'în*, 18.

Şiirde kullanılan dil ve yapı, belagat açısından dikkate değerdir. Özellikle şu unsurlar ön plana çıkar:

a) *Mecazlar ve teşbihler*: Şiir, zengin mecazlar ve teşbihlerle doludur. Örneğin, "أمن نظرة الأبد والمثل الأعلى" ifadesindeki "نظرة الأبد والمثل الأعلى" gibi ifadeler mecazi anlamlar içerir ve düşünsel bir derinlik katar.

b) *Tebâyün ve tezatlar*: Şiirde tebayün ve tezatlar sıkça kullanılmaktadır. Örneğin, "فألفيتها" ifadesinde geçen "صفرًا" ile "سُفلى" arasındaki tezat dikkat çekmektedir.

c) *Semantik zenginlik*: Şiir, kelimelerin derin anlamlarını ve çağrışımlarını kullanarak semantik zenginlik sağlamaktadır. Örneğin, "عليها الحياة" ifadesindeki "عليها الحياة" terimi, yaşamın yüksekliğini veya derinliğini ifade etmektedir.

d) *Ritim ve ölçü*: Şiirde ritim ve ölçü, söz sanatlarının etkisini artırmak için kullanılmaktadır. Ölçü ve uyak, şiirin akıcılığını ve estetik değerini güçlendirmektedir.

e) *İroni ve eleştiri*: Şair, yaşamın geçiciliği ve anlamsızlığı konusunda ironik bir ton kullanarak eleştirel bir bakış açısı sunmaktadır. Özellikle, "فأليث أقضيها كمن راح طافياً على اليم" ifadesindeki metafor, hayatın geçiciliğini vurgulamaktadır.

2) Estetik analiz

a) Şiirin ilk dizesindeki "أمن نظرة الأبد والمثل الأعلى إلى اليوم بعدَ اليوم والنظرة العجلى؟" ifadesi, geçmişle gelecek arasındaki çatışmayı ve yaşamın süregelen akışını sorgulamaktadır. Bu, estetik açıdan önemli bir sorudur çünkü geçmişin ve geleceğin perspektifleri, insanın varoluşsal deneyiminde önemli bir rol oynamaktadır.

b) Şiirin ikinci dizesinde, "لقد كانت الأجيال عندي قريبة فقد عادت الساعات تُوسعني ثقلاً" ifadesi, zamanın insan üzerindeki etkilerini ve yaşamın geçici doğasını vurgulamaktadır. Bu, estetik açıdan güçlü bir imgeler silsilesidir, çünkü zamanın ağırlığı insanın deneyimlerini ve algısını nasıl değiştirdiğini sembolize etmektedir.

c) Üçüncü dizedeki "نظرتُ إلى عليها الحياة أرودها فألفيتها صفرًا، ولم أحمد السُفلى" ifadesi, yaşamın anlamını sorgular ve insanın varoluşsal boşluğunu ifade etmektedir. Şair, yaşamın yüceliğini ve değerini reddeder, bu da estetik açıdan güçlü bir çatışma meydana getirmektedir.

d) Dördüncü dizedeki "فأليث أقضيها كمن راح طافياً على اليم، لم يضرب يداً فيه أو رجلاً" ifadesi, yaşamın geçiciliğini ve belirsizliğini vurgulamaktadır. Şair, yaşamı bir nehirde akıp giden bir yelkenliye benzeterek, insanın yaşamla mücadelesini ve sonunda yok oluşunu sembolize etmektedir.

e) Beşinci dizedeki "فإن شئت قل هذا غريقٌ وإن تشأ فقل سايخٌ لم يُدرَ أقبَل أم ولى" ifadesi, insanın yaşamla olan ilişkisini ve sonunda kabul etmesi gereken kaderini tartışmaktadır. Bu, estetik açıdan bir sonuç ifadesidir, çünkü insanın yaşamın akışıyla nasıl başa çıkacağına dair derin bir düşünceye işaret etmektedir.

Tüm bu ifadeler, şiirin estetik açıdan zenginliğini ve insanın varoluşsal deneyimini ele aldığını göstermektedir. Şair, dilin gücünü kullanarak okuyucuyu düşünmeye ve sorgulamaya teşvik eder, bu da şiirin estetik değerini artırmaktadır.

1.3. Güneş الشمس

أرى الشمسَ روحانيةً في جمالها

إِلاَ فَمَا بَالُ النُّفُوسِ بِهَا تَسْمُو؟
إِذَا فَاضَ مِنْهَا النُّورُ هَزَّتْ قُلُوبَنَا
سَعَادَةُ رُوحٍ لَيْسَ يَعْرِفُهَا الجِسْمُ
وَلَوْ أَنَّهَا مِنْ لَذَّةِ الحَسِّ عَفَّتْهَا
كَمَا قَدْ يَعَافُ اللَّحْمُ وَالسَّمْعُ وَالسَّنَمُ
كَرِهْتُ مِنَ الدَّهْرِ الكَثِيرِ وَلَمْ يَزَلْ
بِقَلْبِي مِنَ شَمْسِ النَّهَارِ هَوَى جُمُ
تُرَى كُلَّ يَوْمٍ وَهِيَ عِنْدِي كَأَنَّهَا
غَرِيبٌ عَرَا، لَمْ يُدِرْ وَصَفَتْ لَهُ وَاسْمُ
عَجِبْتُ لِأَرْضٍ تَخْطُرُ الشَّمْسُ فَوْقَهَا
!وَتُشْرِقُ فِيهَا، كَيْفَ يَطْرُقُهَا العَمُّ

Güzelliğinde bir ruhaniyet görüyorum güneşi

Aksi takdirde, neden ruhlar ona yükselsin?

Işık taşıdığında, kalplerimizi salladı

Bedenin tanımadığı bir ruhun mutluluğu

His zevki onu reddetse de

Bakışın işitme ve koku gibi temizdir

Zamanla birçok şeyden bıktım

Kalbim güneşin ışığına âşık olmaktan yorulmuyor

Her gün gördüğümde, sanki

Çıplak bir yabancı gibi ne vasfı ne ismi bilinir

Şaşırdım, toprağa güneşin nasıl sızdığını gördüm

Ve orada doğduğunu, nasıl mutlulukla parladığını düşündüm.²²

1) Belagat analiz

a) *Teşbihler ve metaforlar*: "الشمس روحانية في جمالها" ifadesiyle güneşin ruhaniyeti ve güzellikle ilişkilendirilmiştir. Bu bir metafor örneğidir ve güneşin fiziksel özelliklerinden öte, onun ruhsal bir derinliği vurgulanmıştır.

b) *İstiare (benzetme)*: "سعادة رُوحٍ لَيْسَ يَعْرِفُهَا الجِسْمُ" ifadesiyle ruhun mutluluğunun bedenle ifade edilemeyecek kadar derin olduğu benzetme ile ifade edilmiştir.

c) *Mübalağa (abartma)*: "كَمَا قَدْ يَعَافُ اللَّحْمُ وَالسَّمْعُ وَالسَّنَمُ" ifadesinde, duyuların güneşin lezzetinden kaçındığı abartılı bir ifade kullanılmıştır.

²² Akkâd, *Vahyu'l-erba'in*, 23.

d) *Mecaz-ı mürsel*: "بقلبي من شمس النَّهَارِ هَوَى جُمٌ" ifadesinde "شمس النَّهَارِ" ifadesiyle güneşin aşkına bir deyim katılmıştır.

e) *Açıklama*: "غريب عرا، لم يُدرِ وَصَفٌ له واسمٌ" ifadesinde, güneşin yabancı ve tarifsiz olduğu vurgulanarak, onunla ilgili tanımlamanın ve ismin zor olduğu bir tefsir örneğidir.

f) *Tezatlar*: "كرهتُ من الدهرِ الكثيرِ ولم يزل" ifadesi, zamanın zorlayıcı ve güçsüzleştirici etkileriyle ilgili tezat içermektedir. Güneş, bu olumsuz etkilerden bir kaçış ve direniş noktası olarak sunulmuştur.

Bu örnekler, belagatın şiirde nasıl kullanıldığını göstermektedir. Şair, dilin çeşitli figürleri ve estetik unsurları kullanarak güneşi sadece fiziksel bir varlık değil, aynı zamanda derin bir ruhsal ve duygusal anlam taşıyan bir sembol olarak sunmuştur.

2) Estetik analiz

a) *İmgeleme ve estetik anlatım*: "أرى الشمسَ روحانيةً في جمالها" ifadesiyle, güneşin estetik bir şekilde ruhaniyet ve güzellikle birleştirilmiştir. Bu, şiiri bir tasvir şölenine çevirmektedir.

b) *Ritim ve ahenk*: "إذا فاض منها النورُ هزَّتْ قلوبنا" ifadesindeki ses tekrarları, bir ritim oluşturarak şiire müzikal bir hava katmıştır.

c) *Tezatlar*: "كما قد يعاف الملح والسمع والسَّمُ" ifadesindeki zıtlıklar, ışığın hislerden farklı bir özelliğe sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu karşıtlıklar, estetik bir çeşnilenme katmaktadır.

d) *Renk ve imaj kullanımı*: "بقلبي من شمس النَّهَارِ هَوَى جُمٌ" ifadesi, "شمس النَّهَارِ" kullanılarak güneşin aşkı renkli bir imgeyle ifade edilmiştir.

e) *Lirizm ve duygusallık*: "عجبتُ لأرضٍ تخطر الشمسُ فوقها" ifadesi, doğanın güzellikleri karşısında bir hayranlığı ifade eder ve lirik bir ton katmıştır.

f) *Dilin gücü ve estetik anlatım*: "سعادةٌ رُوحٍ ليس يعرفها الجسمُ" ifadesi, dilin gücünü kullanarak ruhun bedenden üstün olduğunu ifade ederek estetik bir anlam katmaktadır.

Bu örnekler, şiirin estetik bir ifadeyle zenginleştirildiğini ve okuyucuda duygusal etkiler bıraktığını göstermektedir. Estetik unsurlar, şiirin güzellik, ritim ve anlam bakımından zengin olmasına katkıda bulunmuştur.

2. İnsanlarla ilgili düşünceler خواطر في شؤون الناس

2.1. Kader şikâyet ediyor القدر يشكو

صغيرٌ يطلب الكبرا وشيخٌ ودَّ لو صغرا
وخالٍ يشتهي عملاً وذو عملٍ به ضجراً
وربُّ المال في تعبٍ، وفي تعبٍ من افتقرا
ويشقى المرءٌ منهزماً ولا يرتاح منتصراً
ولا يرضى بلا عقب فإن يعقب، فلا وزرا
ويبغى المجد في لهفٍ فإن يظفر به فقرا
ويحمد إن سلا، فإذا توله قلبه زفرا

إفهل حاروا مع الأقدار أو هم حيروا القدر

شكاة ما لهم حكم سوى الخصمين، إن حضرا

"Kader Şikâyet Ediyor"

Küçük biri büyüklük ister, yaşlı biri gençlik arzu eder

Ve işsiz iş ister, çalışan ise işten bıkar

Ve mülk sahibi zahmet içindedir, zengin olmak ise fakirlikten yorulur

Ve insan mağlup olduğunda acı çeker, galip olduğunda ise huzur bulamaz

Ve olumsuz bir sonucu olmayan bir şeyi kabul etmez, çünkü bir sonuç olursa sorumluluk olmaz

Ve şanı isteyen arzular, ona ulaştığında ise geçici bir sevinç bulur

Ve bir şey başarılı olursa sona erer, unutulursa içsel bir sıkıntı yaşar

Ve başarısının ardından derin bir nefes alır, başarısızlık durumunda ise iç çeker

Peki, onlar kaderle mi yarıştılar, yoksa kader mi onları kararsız bıraktı?

Onların şikâyetleri, sadece iki rakip dışında bir hükme sahiptir, eğer ortaya çıkarsa²³

1) Belagat analiz

a) *Temsil ve ironi*: "صغيرٌ يطلب الكبر" (Küçük biri büyüklük ister) İroni bir ifadedir, çünkü genellikle büyüklük isteyenin genç biri olduğu düşünülmektedir.

b) *İstiare*: "وربُّ المالِ في تعبٍ، وفي تعبٍ من اقتنرا" (ve mal sahibi zahmet içindedir ve zahmet içinde fakirlikten yorulur) Bu ifade, zenginliğin ve fakirliğin bir tür meşakkat içinde olduğunu vurgulamaktadır.

c) *Mübalağa*: "ويخمد إن سلا، فإذا توله قلبه زفرا" (ve söndürülürse, o zaman kalbi nefes alır) Burada başarı söndürülen bir şeymiş gibi ifade edilir, bu da duygusal bir anlam taşımaktadır.

d) *Şiirsel dil*: "شكاة ما لهم حكم سوى الخصمين، إن حضرا" (Onların şikâyetleri, sadece iki rakip dışında bir hükme sahiptir, eğer ortaya çıkarsa) Bu ifade, şikâyetin sadece iki rakip (sebebe) olmadıkça geçerli olmadığını ima etmektedir.

e) *İki anlam taşıyan kelimeler*: "ويبيغي المجد في لهف فإن يظفر به فترا" (ve şanı isteyen arzular, ona ulaştığında ise geçici bir sevinç bulur) "تظفر" kelimesi hem "zafer kazanmak" hem de "geçici" anlamlarına gelir. Bu, zıtlığı ifade etmektedir.

f) *Tetkik ve analiz*: "شكاة ما لهم حكم سوى الخصمين، إن حضرا" (Onların şikâyetleri, sadece iki rakip dışında bir hükme sahiptir, eğer ortaya çıkarsa) Bu ifade, bir şeyin hâkim olabilmesi için sadece iki sebep (rakip) olması gerektiğini söyler. İronik bir şekilde, şikâyetin hâkim olabilmesi için de sadece iki sebep (hakemler) olması gerektiğini belirtmektedir.

2) Estetik analiz

²³ Akkâd, *Vahyü'l-erba'in*, 25.

Bu şiirin estetik açıdan analizi, dilin sanatsal kullanımı, ritim, imgeleme ve anlamın derinliği gibi unsurları incelemeyi içermektedir.

a) *Tard*: "صغيرٌ يطلب الكبراً وشيخٌ ودَّ لو صغراً" (Küçük biri büyüklük ister, yaşlı biri gençlik arzu eder) Bu ifade, ters çevirme kullanarak, genellikle gençlerin büyüklük isteyeceği gibi, küçük birinin isteğini ifade etmektedir.

b) *Mübalağa*: "وربُّ المالِ في تعبٍ، وفي تعبٍ من افتقراً" (ve mal sahibi zahmet içindedir ve zahmet içinde fakirlikten yorulur) Zenginlik ve fakirlik durumunu abartarak anlatır, bu da şiire dramatik bir boyut katmaktadır.

c) *İstifham*: "إفهل حاروا مع الأقدار أو هم حيروا القدر" (Peki, onlar kaderle mi yarıştılar, yoksa kader mi onları kararsız bıraktı?) İstifham (soru sorma) kullanılarak, okuyucunun düşünmeye ve kendi yorumunu yapmaya yönlendirmektedir.

d) *Tezat*: "ويحمد إن سلا، فإذا توله قلبه زفرا" (ve söndürülürse, o zaman kalbi nefes alır) Başarı elde edildiğinde bile içsel sıkıntı ve rahatlama durumu tezat içinde ifade edilmektedir.

e) *Çift Anlam ve zengin ifade*: "شكاة ما لهم حكم سوى الخصمين، إن حضرا" (Onların şikayetleri, sadece iki rakip dışında bir hükme sahiptir, eğer ortaya çıkarsa) Bu ifade, şikayetin sadece iki sebep tarafından geçerli olabileceğini, başka bir durumda geçerli olmadığını vurgulamaktadır.

f) *Ses oyunları ve ritim*: "ويبغى المجد في لهف فإن يظفر به فترا" (ve şanı isteyen arzular, ona ulaştığında ise geçici bir sevinç bulur) Ses oyunları ve ritim, şiirin müzikalitesini artırır ve duygusal bir etki meydana getirmektedir.

2.2. İlk ve son özet الخلاصة الأولى والأخيرة

هما سبيلان من يبيغ السلامة لا يأسف على الحق أو يحلم برؤياه
ومن بغى الحق في الدنيا فلا أسف على السلامة إن خاتته دنياه
قد يهجر الأمن من دلوا ومن وهنوا وما تفرق قط الهول والجاء
فاختر لنفسك: إما المجد في خطر أو الهوان، وقد تشقى ببلواه
وما اختيارك إلا ما خلقت له إن الطبايع ما ترضاه نرضاه
عداوة الرجال وعداوة الأف

İki yol vardır güvenliği arzu edenin; ya hakka üzülmemesi ya da hakikati rüyalarında arzulamamasıdır.

Dünyada gerçeği isteyenin, güvenlikten ödün vermesi durumunda üzülmemesi gerekir.

Çünkü dünya, ona ihanet ettiğinde güvenliğini kaybetmiş olur

Güvenlik, alçalmış ve zayıflamış olanlardan terkedilebilir, ancak asla korku ve yücelik ayırlamaz.

Dehşet ve itibar hiçbir zaman ayrılmazlar. Kendin için bir seçim yap: Ya şan tehlikedeysen, ya da aşığılanma ve sıkıntıların içinde acı çekebilirsin.

*Ve seçim yapma özgürlüğün, senin için yaratıldığı şeydir; çünkü doğa, kabul ettiğimiz şeyleri kabul eder. Doğa, onaylamadığımız şeyi kabul etmez.*²⁴

1) Belagat analiz

a) *Tezat*: "الحق" و "السلامة" في السياق الأول يشكلان تناقضًا. "Hak" ve "selamet" ifadeleri ilk bağlamda bir tezat oluşturmaktadır.

b) *İstiare*: "وَمَنْ بَغِيَ الْحَقَّ فِي الدُّنْيَا فَلَا أَسْفَ عَلَى السَّلَامَةِ إِنْ خَانَتْهُ دُنْيَاهُ". "ve kim dünyada hakikati ararsa, selameti için dünyası onu aldatırsa, onun için selametinden üzülmeye gerek yoktur."

c) *İstifham*: "فاختر لنفسك: إما المجد في خطر أو الهوان، وقد تشقى ببلواه". "Kendin için bir seçim yap: Ya şan tehlikedeysen, ya da aşağılanma, ve zorluklarının içinde acı çekebilirsin."

d) *Mecaz*: "الهول والجاه". "Dehşet ve itibar" ifadeleri değişmeceli bir anlam taşımaktadır.

e) *Mübalağa*: "فإن الطباع ما ترضاه نرضاه". "Çünkü doğa, kabul ettiğimiz şeyleri kabul eder" ifadesi mübalağa örneğidir.

f) *İntikal*: "ومن بغى الحق في الدنيا فلا أسف على السلامة إن خانته دنياه". "ve kim dünyada hakikati ararsa, selameti için dünyası onu aldatırsa" ifadesinde "بغى" kelimesinin tekrarı vardır.

2) Estetik analiz

a) *Dil ve ifade zenginliği*: "هول والجاه" "Dehşet ve itibar" Şair, duyguları etkileyici bir şekilde ifade etmek için güçlü ve imgeli kelimeler kullanmaktadır. "هول" (dehşet) ve "الجاه" (itibar), okuyucuya duygusal bir etki bırakmak için seçilmiş kelimelerdir.

b) *Metafor ve mecaz*: "فإن الطباع ما ترضاه نرضاه" "Çünkü doğa, kabul ettiğimiz şeyleri kabul eder"

Şair, doğayı bir insan gibi düşündürerek mecaz kullanır. Bu ifade, doğanın bizim duygu ve tercihlerimizi yansıttığı düşüncesini aktarmaktadır.

c) *Ritim ve intikal*: "ومن بغى الحق في الدنيا فلا أسف على السلامة إن خانته دنياه" "ve kim dünyada hakikati ararsa, selameti için dünyası onu aldatırsa" Şair, nazım birimi içinde tekrarları ve ritmi kullanarak şiiri akıcı bir şekilde inşa etmektedir. Bu, okuyucunun dikkatini çeker ve estetik bir zenginlik katmaktadır.

d) *Dengeli anlatım*: "هما سبيلان من يبيع السلامة لا يأسف على الحق أو يحلم برؤياه" "İki yol vardır; biri, güvenliği arzu edenin, hakka üzülmemesi ya da hakikati rüyalarında arzulamamasıdır."

Şair, paralel yapı kullanarak bir karşıtlık oluşturur ve bu da estetik bir denge sağlar. İki yolun anlatımı arasında paralellik, okuyucuya güçlü bir etki bırakmaktadır.

3. Hikâyeler ve örnekler قصص وأماتيل

3.1. Şair ve şuara بين الشاعر وعروس شعره

كفى يا عروس الشعر خيبت آمالي وكذبت أحلامي، وأشمت عذالي

إذا ما وعدت اليوم أخلفت في غدٍ وهيهات لا تبقيين يومًا على حال

يظل غريزًا من أعارك سمعه وإن عاش أجيالًا عفت بعد أجيال

²⁴ Akkâd, *Vahyü'l-erba'in*, 31.

كفى يا صديق العهد هيجت بلبالي وما أنت بالسالي هواي ولا القالي
ملامك فيه الحق، أو فيه بعضه وما غاب عن ظني ولا بان عن بالي
إذا قلت زورًا فهو من صدق شيمتي ومن يصف الدنيا يصف خيم ١٨ ختال
إذا هزلت أُمي الحياة فهل ترى من الصدق ألا يطرق الهزل أقوالي؟
!بحسبك من عذري إذا ما عدلتني أمانة تمثيلي، وروعة تمثالي

Yeter artık, saçların gelinlik olmasın hayal kırıklıklarımı yeterince besledi, rüyalarımı yalanladı ve zorbalıklarına alay etti.

Eğer bugün söz verirsen, yarın boşa çıkarsın ve asla aynı kalma şansın olmaz.

Kulaklarına bir şey fısıldayan, kuşkusuz o büyük bir aslan olsa da, nesiller yaşasa bile iffetini korur, bir nesilden sonra bile.

Yeter artık, anlaşmamızın arkasında dur, beni aklımdan çıkartma. Sen ne bir aşığısın, ne de konuşkan.

Senin suçlamaların doğru, ya da bir kısmı doğru olabilir ve düşüncemden sapmadı, zihnimden eksik olmadı.

Eğer yalan söylüyorsam, o zaman benim ahlakımdan doğru söylüyorsundur ve dünyayı betimleyen, sergilediğim çadırları betimler.

Eğer hayatla oynuyorsam, acaba gerçekten doğruluğu hafife alabilir miyim?²⁵

1) Belagat analiz

a) *Tezat*: "كفى يا عروس الشعر" Şair, "كفى يا عروس الشعر خيبت أمالي وكذبت أحلامي، وأشمت عذالي" ifadesiyle başlayarak bir tezat oluşturmuştur. Şair, şiiri güzel ve cazip bir gelin olarak tasvir eder, ancak ardından gelinlikle yaşadığı hayal kırıklıklarını, yalanları ve zorbalıkları anlatarak tezat oluşturmaktadır.

b) *Mecaz*: "إذا ما وعدت اليوم أخلفت في غدٍ وهيهات لا تبقيين يومًا على حالٍ" Şair, zamanla ilgili bir mecaz kullanarak, gelecek vaatlerin güvenilmezliğini vurgular. "اليوم" ve "غدٍ" ifadeleri, zamanın geçiciliğini ve değişkenliğini ifade etmektedir.

c) *İntikal*: "كفى يا صديق العهد هيجت بلبالي وما أنت بالسالي هواي ولا القالي" Şair, "كفى" ifadesini kullanarak bir konunun vurgulanmasını sağlar. Ayrıca, "هيجت بلبالي" ifadesini tekrarlayarak, söz konusu konunun duygusal etkisini arttırmaktadır.

d) *İstifham*: "بحسبك من عذري إذا ما عدلتني" Şair, "بحسبك" ifadesiyle bir soru sorar, bu da okuyucuya katılımı teşvik eder ve düşündürür. Şair, okuyucuya kendi davranışlarını değerlendirmesi için bir soru sormaktadır

e) *İstiare*: "ومن بغى الحق في الدنيا فلا أسف على السلامة إن خاتنه دنياه" Şair, dünyanın haksızlıkla dolu olduğunu ima eder ve bir kişinin bu haksızlıkla başa çıkarken selametini korumasının zor olduğunu ifade etmektedir.

²⁵ Akkâd, Vahyü'l-erba'în, 41.

2) Estetik analiz

Şiirin güzellik, ifade zenginliği ve ses estetiği gibi unsurları üzerinde durarak, şairin sanatsal ifade becerilerini değerlendireceğiz.

a) *Ses uyumu ve ritim*: "كفى يا عروس الشعر خيبت آمالي وكذبت أحلامي" Şair, "كفى" kelimesiyle başlayarak sert bir ses kullanır ve ardından tekrarlanan "يا" ifadesiyle ritmi güçlendirir. Bu, şiirin okunurken akıcı bir melodi oluşturmasına katkı sağlamaktadır.

b) *Görsel imgeler ve mecazlar*: "ومن بغى الحق في الدنيا فلا أسف على السلامة إن خانتته دنياه" Şair, "الحق" (hak) ve "السلامة" (selamet) gibi güçlü görsel ve anlamsal imgeler kullanarak duygu oluşturmaktadır. Aynı zamanda, dünyanın ihanetini ifade eden "إن خانتته دنياه" ifadesi de güçlü bir mecaz içermektedir.

c) *Duygusal derinlik ve tema*: "فهل حاروا مع الأقدار أو هم حيروا القدر" Şair, insanların kaderiyle yüzleşmelerini ve kendi kararlarını almalarını vurgular. Bu, şiire derinlik katan bir temayı ifade etmektedir.

d) *Dil oyunları ve kelime seçimi*: "بحسبك من عذري إذا ما عدلتني" Şair, "بحسبك" ifadesiyle okuyucunun katılımını sağlayarak bir dil oyunu yapmaktadır. Ayrıca "عذري" ve "عدلتني" kelimeleri arasındaki benzerlik, zengin bir kelime oyunu oluşturmaktadır.

e) *Farklı Metinler*: "وذوو المعائب لا تتاحر بينهم والنبل فيه سبيل كل تتاحر" Şair, "ذوو المعائب" (kusurlu olanlar) ve "النبل" (soylular) kelimelerini kullanarak toplumsal ve ahlaki bir mesaj ileterek şiiri zenginleştirmektedir.

3.2. İblis intihar ediyor إبليس ينتحر

هاتوا لي الخير والهدى جرعاً أبخع نفسي حزناً كمن بخعا
حرية القوم أفسدت خدعي! لم تبق لي في الأنيس منخدعا
إن مُنعت لذة حفزت لها فكيف حفزي من لم يكن مُنعا؟
أو حجبت شهوة أزينها فكيف تزيين ظاهر سطعا؟
وإن طغى ظالم له خنعوا فكيف يطغى إن عز من خنعا
لو دام هذا البلاء واتسعت حرية القوم ضاق ما اتسعا
واستغنت الأرض والسماء معاً عن الشياطين فانطوا جزعا
ما حاجة الأرض للأبالس في عهد نضا الخوف عنه والجشعا؟
وكيف تغذوهم بلا عمل وهي على السعي شأنها اجتماعا؟
وأين بأوونها إذا قشعت عنها ظلام الدهور فانقشعا
أتى زمان أموت فيه أنا إبليس بأساً، وفي يدي صنعا
ودعت ملك الدنيا وودعني ملك إذا هم قَلما رجعا
هاتوا لي الخير جرة فإذا ضعفت عنه شربته جرعاً

Getirin bana iyiliği ve rehberliği, içimdeki acıdan dolayı kendimi bir aciz gibi hissettim

Halkın özgürlüğü, hilelerimi bozdu! Benim için kandırmada kalmış hiçbir dost kalmadı

Eğer tadına varmadığım bir zevki yasaklarsam, o zaman yasaklanmış olanı nasıl uyarırım?

Veya süslediğim arzuları örtebilirim, nasıl olur da görünen bir parlaklık süslenir?

Ve zalim egemenlik kurarsa, ona boyun eğirim, çünkü boyun eğen ondan güçlü değildir

Eğer bu bela devam eder ve halkın özgürlüğü genişlerse, daralan sadece ben olurum

Ve toprak ile gökyüzü birlikte şeytanlardan kurtulduysa, korku içinde çaresizce kalırlar

Toprak, şu zamanlarda salgından arınmışsa, neden bu kadar korku ve açgözlülük günlerinden dolayı sıkışmıştır?

Ve onları nasıl besleyebilirim, işsiz kalmışlarsa ve çaba sarf etmek onların özelliği olmuşsa?

Ve nereye sığınabilirler ki, zamanın karanlıkları onlardan çekildiyse?

Ben İblis, umutsuzca öleceğim bir zamana geldim ve ellerimde yaratılmış bir şey var

Dünya kralını veda ettim ve o da bana veda etti, çünkü onlar nadiren geri dönüyorlar

Getirin bana iyiliği içeyim, böylece ondan zayıfladığımda bir yudum içirim²⁶

1) Belagat analiz

Şairin dil kullanımındaki çeşitli öğeleri inceleyerek estetik ve retorik unsurları değerlendirecektir.

a) *İstiare*: "هاتوا لي الخير والهدى جرعا أبخ نفسي حزناً كمن بخعا" Şair, "جرعا" (bir yudum) ve "أبخ نفسي" ifadesiyle bir içeceğin içilmesini, içerken yaşanan acı ve hüznünü ifade ederek teşbih mecazını kullanmaktadır. Bu, içsel bir durumu somutlaştırarak duygusal bir etki meydana getirmektedir.

b) *Teşbih*: "إن مُنعت لذة حفزت لها فكيف حفزي من لم يكن مُنعاً؟" Şair, "مُنعت لذة" (zevk almak engellendi) ifadesiyle bir durumu tasvir ederek teşbih mecazını kullanmaktadır. Bu ifade, bir şeyin yasaklanmasının, o şeyin arzulanmasını ve değerini artırdığını anlatarak güçlü bir görsellik oluşturmaktadır

c) *Vurgu*: "هاتوا لي الخير جرعة فإذا ضعفت عنه شربته جرعا" Şair, "جرعة" kelimesini vurgulayarak, isteğin güçlü bir şekilde ifade edilmesini sağlamaktadır. Bu vurgu, talebin güçlü ve belirgin olmasını belirtmektedir.

d) *İstifham*: "وكيف تغدوهم بلا عمل وهي على السعي شأنها اجتماعاً؟" Şair, "وكيف" ifadesiyle bir soru sorarak okuyucuyu düşünmeye sevk etmektedir.

2) Estetik analiz

a) *Kafiye düzeni*: "هاتوا لي الخير جرعة فإذا ضعفت عنه شربته جرعا" Şair, "جرعة" kelimesiyle başlayan her iki dizede aynı kafiye düzenini korumaktadır. Bu düzen, şiirin melodik yapısını güçlendirir ve okuyucuya hoş bir ses düzeni sunmaktadır.

b) *Lisani bedii*: "هاتوا لي الخير والهدى جرعا أبخ نفسي حزناً كمن بخعا" Şair, lisani bedii (sanat dilini) kullanarak "أبخ نفسي حزناً كمن بخعا" ifadesiyle içsel bir durumu somutlaştırır. Bu, duygusal yoğunluğu artırarak şiire derinlik katmaktadır.

²⁶ Akkâd, *Vahyü'l-erba'in*, 31-32.

c) *Dengeli ifade*: "وإن طغى ظالم له خنعوا فكيف يطغى إن عز من خنعا" Şair, adalet ve zulüm arasındaki dengeyi vurgulamaktadır.

d) *Görsel imgeler*: "ولرب ريح فات من ذي ذمة يسعى إليك مع الخئون الخافر" Şair, "مع الخئون الخافر" ifadesiyle görsel bir imge oluşturmuştur. Bu, okuyucunun zihninde canlı bir tablo oluşturarak şiire görsel bir zenginlik katmaktadır.

4. Betim ve betimleme وصف وتصوير

4.1. Güneş şehri مدينة الشمس

صدقوا! فأنت مدينة الشمس وهبتك من نور ومن قدس

كم للنهار عليك مائدة من فيضه، كموائد العرس

تجد العيون بها كفايتها ويزيد حظ القلب والنفس

لحسبت أرضك وهي مشرقة تفتت عن لمحات ذي حسن

بعض الضياء إذا نظرت به أغناك عن سمع وعن لمس

İnanın! Sen güneş şehrisin, sana ışıktan ve kutsallıktan bahşedildi

Gündüzün sofrası, düğün sofraları gibi, bereketinden bir sel gibi

Gözler, ihtiyacını fazlasıyla karşılar, kalp ve ruh için kismet artar

Toprağın, parıldayan bir şekilde, hissiyatın bakışlarından uzaklaşır

Bazı ışıklar var ki, onunla baktığında, işitme ve dokunmaya muhtaç etmez seni.²⁷

1) Belagat Analizi

a) *Teşbih*: "أنت مدينة الشمس" Şair, kişiyi "güneş şehri" olarak nitelendirerek bir teşbih kullanmıştır. Bu ifade, kişinin parlaklığı, aydınlığı ve ısı ile güneşi çağrıştırmaktadır.

b) *Mefhumu muhalif (karşıtlık ilkesi)* "تجد العيون بها كفايتها ويزيد حظ القلب والنفس" Bu ifade, gözlerin kendi ihtiyaçlarını karşılamasıyla birlikte kalp ve ruh için de ayrı bir kismetin arttığını ifade etmektedir. Mefhumu muhalif ilkesiyle, bir şeyin bir yönünün artması diğer yönünün eksik olması fikri ile oynanmıştır.

c) *Tezat*: "لحسبت أرضك وهي مشرقة تفتت عن لمحات ذي حسن" Şair, toprağın hem parlak hem de gözlerden uzak olduğu bir tezat oluşturarak zıtlıkları vurgulamaktadır. Bu, toprak ile ilgili imgeyi zenginleştirmektedir.

d) *Teşhis*: "بعض الضياء إذا نظرت به أغناك عن سمع وعن لمس" Şair, ışığın bir kısmının bakıldığında duyma ve dokunma ihtiyacını ortadan kaldırılabileceğini belirterek teşhis kullanmıştır. Burada ışığın sadece görme duyusunu değil, diğer duyuları da etkileyebilecek bir özelliği tasvir edilmiştir.

e) *İntak*: "لمحات ذي حسن" Şair, toprağın "لمحات ذي حسن" (hisseden gözlerin bakışları) önünden uzaklaştığını ifade ederek bir yakınlaştırma tekniği kullanmıştır. Bu, toprağın insana uzak ancak duyuların etkisiyle yakın bir varlık olduğunu vurgulamaktadır.

²⁷ Akkâd, *Vahyü'l-erbaîn*, 48.

2) Estetik analiz

a) *Telmih*: "وإن طغى ظالم له خنعوا فكيف يطغى إن عز من خنعا" Şair, güçlünün bile boyun eğdiği durumu vurgulayarak, bir gönderme yapar. Bu, estetik bir ironi ögesi ekleyerek şiire ayrı bir anlam katmaktadır.

b) *İçsel çatışma*: "هاتوا لي الخير جرعة فإذا ضعفت عنه شربته جرعا" Şair, içsel bir çatışma oluşturmaktadır. Kişi, iyiliği talep eder ancak kendi zayıflığını kabul eder. Bu, estetik bir gerilim meydana getirmektedir.

c) *Tazmin*: "تجد العيون بها كفايتها ويزيد حظ القلب والنفس" Şair, "كفايتها" kelimesini kullanarak hem gözlerin yeterliliğine vurgu yapar hem de onların doyunluğunu ifade eder. Bu, kelimenin çift anlamlılığından kaynaklanan estetik bir zenginliktir.

4.2. Ay ışığı لقمرء

كلما أشرق في الليل القمرُ
وسها الناس ولاذوا بالحجرُ
جُلْتُ أرواحًا تداعت للسمرُ
زمرًا تهمس من حول زمرُ
أن هذا الحسن لا يمضي هدرُ
حينما أسفر نور وانتشرُ
وحلا في خلوة الليل السهرُ
فهنا لا ريب حس وبصرُ
شيمة المسحور يقفو من سحرُ
Her gece parladığında ay,

İnsanlar sessizleşir ve sığınır taşlara.

Sandım ki ruhlar çağırıyorlar birbirini muhabbete,

Guruplar halinde fısıldarlar, etraflarında gizlice konuşurlar.

Bu güzellik boşa gitmez, diyorlar,

Işıldadığında ışık yayılır.

Ve gecenin uykusuz anında hafifler,

Burada şüphe yok, his ve görüş vardır.

Büyülünün şanı büyülenin büyüüne karşı durur.²⁸

1) Belagat analiz

a) *Teşbih*: "كلما أشرق في الليل القمرُ" Şair, ayın parlamasını gece güneşi olarak nitelendirerek bir teşbih mecazı kullanmıştır. Bu ifade, ayın ışığı ile gecenin aydınlığını çağrıştırmaktadır.

²⁸ Akkâd, *Vahyü'l-erbaîn*, 49.

b) *İstiare*: "خُلْتُ أرواحًا تداعت للسمز" Şair, ruhların toplandığı bir durumu anlatarak bir istiare kullanmıştır. Bu ifade, gece ve karanlık atmosferde ruhların bir araya gelmesini sembolize etmektedir.

c) *Teşhis*: "وحلا في خلوة الليل السهز" Şair, gecenin sessiz ve uykusuz anında olan bir durumu tasvir ederek teşhis kullanmıştır. Burada gece ve aydınlık atmosferin yalnızlık ve dinginlikle ilişkilendirilmesi dikkat çekmektedir.

d) *Karşıtlık ilkesi*: "شيمة المسحور يقفو من سحر" Şair, büyü olanın büyüleyen karşısında durduğunu ifade ederek bir mefhumu muhalif ilkesi kullanmıştır. Bu, büyülenenin büyüleyen karşısında hayranlık ve saygıyla durduğunu vurgulamaktadır.

e) *Tezat*: "حينما أسفر نور وانتشر" Şair, ayın ışığıyla gecenin aydınlandığı bir durumu ifade ederek bir tezat oluşturmuştur. Bu ifade, karanlık ve aydınlığın birbirine zıt öğeler olduğunu vurgulamaktadır.

2) Estetik analiz

Bu şiir, estetik açıdan incelendiğinde, doğa ve insan duygularının bir tasvirini sunmaktadır. Şiirin dili ve yapısı, şairin duygularını ve doğanın güzelliğini ifade etme şeklini yansıtmaktadır.

a) İlk dizedeki "كلما أشرق في الليل القمر" ifadesi, doğanın güzelliklerini yansıtan bir imgeler silsilesiyle başlamaktadır. Ayın parlaması, doğanın gizemini ve güzelliğini vurgulamaktadır.

b) İkinci dizede, "وسها الناس ولاذوا بالحجز" ifadesi, insanların doğanın güzelliğinden etkilenerek sığındığı bir mizansen sunmaktadır. Doğanın güzelliği insanları etkileyerek onları etkilemektedir.

c) Üçüncü dizede, "خُلْتُ أرواحًا تداعت للسمز" ifadesi, doğanın güzelliği karşısında insanların ruhlarının nasıl canlandığını tasvir etmektedir. Doğanın güzelliği insanların ruhlarını etkileyerek onları bir araya getirmektedir.

d) Dördüncü dizede, "زمرًا تهمس من حول زمز" ifadesi, doğanın güzelliği karşısında insanların bir araya gelerek duygularını paylaştıklarını vurgulamaktadır.

e) Beşinci dizede, "أن هذا الحسن لا يمضي هدرًا" ifadesi, doğanın güzelliğinin geçici olmadığını ve insanların bu güzelliği sonsuza kadar hatırlayacaklarını ifade etmektedir.

f) Altıncı dizede, "حينما أسفر نور وانتشر" ifadesi, doğanın güzelliğinin yayıldığı ve insanların onun keyfini sürdüğü bir zamanı tasvir etmektedir.

g) Yedinci dizede, "وحلا في خلوة الليل السهز" ifadesi, doğanın güzelliğinin gece boyunca insanların keyif aldığı bir durumu ifade etmektedir.

h) Sekizinci dizede, "فهنا لا ريب حس وبصر" ifadesi, doğanın güzelliği karşısında insanların hislerinin ve görsellerinin nasıl canlandığını tasvir etmektedir.

i) Dokuzuncu dizede, "شيمة المسحور يقفو من سحر" ifadesi, doğanın güzelliğinin insanları büyülediğini ve onları hayran bıraktığını vurgulamaktadır.

Bu estetik unsurlar, "القمرءاء" şiirinin öne çıkan özellikleridir. Şiir, dilin güzellik ve anlamın arasında gezinmektedir.

5. Aşk ve dua غزل ومناجاة

5.1. Saadet şiiri سعادة في قمقم

هنا قمقم سابح في الدم أسائل عنه، ولم أعلم

جهلت خباياها حتى أتى عريف الطلاس بالمعجم
ففيه كما قيل مسجونة سعادة بعض بني آدم
تجن جنوناً بنور الضحى وتذبل في حبسها المظلم
وقد زعموا أن إطلاقها رهين بهمسة ذاك الفم
بسر على شفتي فاتن يُباح إلى شفتي مغرم
فهل أنت مطلقها منعماً فديتك، أم لست بالمنعم
وما أنا بالمشتهي قبلة ولا بالحريص على مغرم
ولكنما أنا أبكي أسى لتلك الشهيدة في القمقم

İşte burada kanın içinde yüzen bir testi

Onun hakkında sorular soruyorum, ama bilmiyorum

Onun sırlarını bilmiyordum, ta ki sembollerin yorumcusu sözlük ile geldi

İçinde, söylendiğine göre, insanların bir kısmının hapsedilmiş bir saadet bulunuyor

Şuurunu kaybediyor ışığın altında delice ve karanlık hapsinde soluyor

Ve iddia edildiğine göre, onu serbest bırakmak, o ağzın fısıltısına bağlı

Fatin'in dudaklarındaki sır, benim dudaklarıma gizlice açılıyor

Sen onu iyilikle serbest bıraktın mı, seni satın aldım, yoksa sen iyilikte değil misin?

Ben bir öpüşü arzulayan veya ganimet üzerine hevesli değilim

Ama ben sadece o testi içindeki şehidi ağlıyorum.²⁹

1) *Belagat analiz*

Bu şiir, belagat açısından zengin anlamlar içeren bir yapıya sahiptir. Şiirde kullanılan dil ve ifadeler, estetik bir güzellikle işlenmiş ve duygusal bir anlam kazandırılmıştır.

a) *Temsil ve teşbih:* Şiirde, yoğun bir şekilde temsil ve teşbih kullanılmaktadır. Örneğin: "فيه" Bu dizede, "مسجونة سعادة" ifadesiyle yazar, insanların içsel mutluluğunun bazen sıkıntılar ve zorluklarla kısıtlanmış bir durumda olduğunu ima etmektedir.

b) *İstiare:* Şiirde, istiare etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Örneğin: "بسر على شفتي فاتن يُباح إلى" Bu dizede, "فاتن" ismiyle yapılan istiare, güzellik ve cazibenin sembolik olarak anlatılmasına katkıda bulunmaktadır.

c) *Tecdîd:* Şiirde dilin yenilikçi ve etkileyici bir şekilde kullanılmasıdır. Örneğin:

²⁹ Akkâd, *Vahyü'l-erba'in*, 59.

"عريف الطلاسـم بالمعجم" Bu dizede, "جهلت خباياه حتى أتى عريف الطلاسـم بالمعجم" ifadesi tecdîd örneğidir. Yazar, sözlük gibi bir kaynağın sırları açığa çıkarmada kullanılmasını ifade ederken, dilin gücünü vurgulamaktadır.

d) *Cinas*: Cinas, şiirde benzer seslerin tekrarı veya birleştirilmesidir. Örneğin:

"تذبل في حبسها المظلم" ve "تجن جنوناً" Bu dizede "تذبل في حبسها المظلم" ifadelerindeki benzer seslerin kullanımı cinas örneğidir. Bu, şiire duygusal katmaktadır.

2) Estetik analiz

Bu şiir, estetik açıdan zengin bir yapıya sahiptir. Şair, dilin estetik özelliklerini kullanarak güçlü bir duygusal etki meydana getirmeyi başarmıştır.

a) *Metafor*, Şiir, eğretileme ve istiareyi kullanarak okuyucuya geniş anlamlar iletilmesini sağlamaktadır. Örneğin: "فيه كما قيل مسجونة سعادة بعض بني آدم" Bu dizede, "مسجونة سعادة" ifadesiyle yazar, insanların içsel mutluluğunun bazen zorluklar ve sıkıntılar tarafından kısıtlanmış bir durumda olduğunu anlatmaktadır.

b) *Ritim*: Şair, dize yapıları ve kelime seçimleriyle şiirle ritim ve ahengi bütünleşmiştir. Örneğin: "تذبل في حبسها المظلم" Bu dizede, "تذبل في حبسها المظلم" ifadesindeki ünlü harflerin tekrarı ve ritmik yapısı, okuyucuya duygusal bir etki sunmaktadır.

c) *Görsel imge ve detaylar*: Şair, görsel imgeler ve detaylar kullanarak okuyucunun zihninde canlı bir resim oluşturmayı hedeflemektedir. Örneğin: "بسر على شفتي فاتن يُباح إلى شفتي مغرم" Bu dizede, "بسر على شفتي فاتن" ifadesi, okuyucuya görsel bir tablo çizerek aşkın ve güzelliğin inceliklerini tasvir etmektedir.

d) *Kelime oyunları ve çift anlamlılık*: Şiirde kullanılan bazı ifadelerde kelime oyunları ve çift anlamlılık bulunabilmektedir. Örneğin: "مطلقها منعماً" Bu dizede, "مطلقها منعماً" ifadesindeki çift anlamlılık, okuyucuya bir düşünce oyunu sunmaktadır.

Bu estetik analiz, "سعادة في قمم" şiirinin dil bilgisel özelliklerini değil, aynı zamanda şiirin duygu yüklü estetik yapısını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Şairin dil kullanımındaki incelikler, şiirin güzellik kazanmasına katkı sağlamaktadır.

6. Toplumsal ve sosyal konular قوميات واجتماعيات

6.1. İyilik yapanlara إلى المحسنين

يا جيرة الإحسان والمحسنين لبيكم! لبيكم! أجمعين
من يسمع الملهوف حق له — لا ريب — أن يسمعه السامعون
من عين شمس جنتكم ناهلاً من عين شمس لا تراها العيون
لا بل يراها كل قلب رأى ظلم الرزايا، وظلام الشجون
يا حسنها من نير مرشد في حيرة اليأس بنور اليقين
حييت في محفلكم إخوة بناتها في الخير صنو البنين
مريمكم أخت لعيساكم وكلكم آمنة أو أميين
تعددت أديان قصادكم وما لكم في برهم غير دين

كونوا لمن ليس له شافع في هذه الدنيا ولا من معين
للطف، من للطف في ضعفه؟ للشيخ، من للشيخ حاني الجبين؟
هما رضيعا رحمة تديها لا يفطم الأبناء فطم السنين
لا خير في الدنيا ولا أمنها إن لم يكن هذان في الأمنين

Ey iyilik ve cömertlik iklimindeki insanlar, buradayım! Buradayım! Topluca geldik.

Kim mazlumu duyar, gerçekten işitenlerdir o kimseler

*Güneş gözlerin görmeyeceği bir yerden doğarken geldim size, ama gönlünüz onu görmekte.
Aksine, her kalp, felaketin zulmünü ve hüznlerin karanlığını görmüştür*

Ne güzel bir rehberin yoluyla karanlıkta umutsuzluğun karışıklığında geldim size.

Toplantınızda, kızlarının iyiliği için çabalayan kardeşleri selamlıyorum

Meryem'iniz İsa'nızın kız kardeşidir ve hepiniz Âmin ya da Emin'siniz

Dinleriniz çeşitlendi yanınızda ve onların iyiliği için başka bir dindendir iyilik

Bu dünyada şefaatchisi olmayan kimse için olun ve destek olun

Çocuk için kim şefkatlidir? Yaşlı için kim alnı yumuşak olan?

Onlar, yılların emzirmedeği bebekler, yılların emzirdiği sütüdür

Bu ikisi olmadan dünyada ne iyilik ne de güvenlik vardır.³⁰

1) Belagat analiz

a) *Teşbih*: Örneğin, "من عين شمس جنتكم ناهلاً" ifadesinde geçen "عين شمس" (güneşin gözü) değişmeceli bir ifadedir. Burada şair, iyiliğin ve ışığın kaynağını güneş olarak tasvir ederek güçlü bir benzetme yapmaktadır.

b) *İstiare*: "نير مرشد" ifadesindeki "نير" (rehber çubuğu) kelimesi, istiare örneğidir. Şair, iyilik yapanların rehberlik yapıcı bir rol oynadığını anlatmak için bu kelimeyi kullanmıştır.

c) *Cinas*: "ليكم! ليكم! أجمعين" ifadesindeki "ليكم" ifadesinin tekrarı, cinas örneğidir. Bu, şairin çağrısını vurgulayarak duygusal bir etki meydana getirmektedir.

d) *Tecdîd*: "مريمكم أخت لعيساكم وكلكم أمنة أو أمين" ifadesindeki "مريمكم" (Meryem'iniz) ifadesi tecdîd örneğidir. Şair, Meryem'in rolü aracılığıyla yeni bir perspektif sunmaktadır.

e) *İstifham*: "من للطف في ضعفه؟ للشيخ، من للشيخ حاني الجبين؟" ifadelerindeki sorular (istifham), okuyucunun düşünceye yönlendirilmesi amacıyla kullanılmıştır.

f) *Tenasüp*: "لا بل يراها كل قلب رأى ظلم الرزايا، وظلام الشجون" ifadesindeki benzer seslerin kullanımı tenasüp örneğidir. Bu, duygusal bir uyum oluşturarak etkiyi güçlendirmektedir.

³⁰ Akkâd, *Vahyü'l-erba'in*, 70-71.

g) *Tecvîd*: Şiirin ses ve ritim kullanımı, tecvîd örneğidir. Özellikle ritmik yapılar, okuyucunun şiirin melodik yapısını hissetmesine katkı sağlamaktadır.

2) Estetik analiz

a) *İmgeleme ve GörSELLİK*: "عين شمس" ifadesiyle şair, iyiliği ve ışığı güneş gibi parlak ve temiz bir kaynak olarak tasvir etmektedir. Bu imgeleme, okuyucunun zihninde canlı bir görüntü oluşturmaktadır.

b) *Ritim*: "ليكم! ليكم! أجمعين" ifadesindeki tekrarlar, ritmi vurgulamaktadır. Bu, şiirin melodik yapısını güçlendirerek okuyucuya etkileyici bir deneyim sunmaktadır.

c) *Ses oyunları ve cinas*: "من للطفل، من للطفل في ضعفه؟ للشيخ، من للشيخ حاني الجبين؟" ifadelerindeki benzer sesler ve yapı, cinas örneğidir. Bu, sesin estetik kullanımını gösterir ve akustik bir güzellik eklemektedir.

d) *Anlam yoğunluğu*: "من عين شمس لا تراها العيون" ifadesindeki "عين شمس" ifadesi, hem fiziksel hem de metafiziksel bir anlam taşımaktadır. Bu, şiire ayrı bir anlam katar ve okuyucunun farklı katmanlarda düşünmesini sağlamaktadır.

e) *Duygusal derinlik*: "للإطفال فمن للطفل في ضعفه؟" ifadesindeki soru, duygusal bir derinlik oluşturmaktadır. Şair, çocukların korunmaya ihtiyaç duyan zayıflığını vurgular, bu da okuyucuda duygusal bir tepki uyandırmaktadır.

f) *Semantik zenginlik*: "من يسمع الملهوف حق له — لا ريب — أن يسمعه السامعون" ifadesindeki "الملهوف" ifadesi, semantik açıdan zengin bir kelime kullanımını göstermektedir. Şair, iyilik yapmanın ve yardım etmenin önemini vurgulamaktadır.

g) *Simge ve metaforlar*: "نير مرشد" ifadesindeki "نير" kelimesi, rehberlik eden bir çubuk anlamına gelir ve burada iyilik yapanların rehberlik edici rolünü simgelemektedir.

7. Mizah فكهة

7.1. Köpege mersiye رثاء كلب

أحزناً على كلب طاهر؛ فإنه طاهر الكلاب
تشابها في خليفة واتفقا — شيمة الصحاب
وربما عي طاهر وكلبه حاضر الجواب
فليس يوفيه حقه من اكتئاب أو انتحاب
إلا إذا بات نابجاً نبج المساعير في الخراب
عوعو، عوووو. بلا ونى ولا انقطاع ولا اقتضاب
لا تسألوا رحمة له قد رحم الله واستجاب
لعله مات قانطاً من «أزمة» الأكل والشراب
منتحراً في شبابه وهكذا يفعل الشباب
أراحه الله من ضنى أنفذه القبر من عذاب
فليحمد الله ربه! من جاع فليرض بالتراب

Temiz bir köpeğe matem olsun, çünkü o temiz köpeklerin en temizini!
Dış görünüşte benzerler, karakterde birleşirler - Sahabelerin ahlakı.
Belki temiz olan cevap veren kişiydi, köpeğiyle birlikte.
Ona ne depresyon ne de seçim belirtileri vermez.
Ancak, eğer geceleyin çöktüğünde atların ulumasını duyarsa,
Hav hav! Hav hav hav! Kesintisiz, duraksamadan, kırılmadan.
Onun için merhamet dilemeyin, çünkü Allah ona rahmet etti ve dua kabul etti.
Belki de açlık ve susuzluk krizinden dolayı öldü.
Gençliğinde intihar etti ve işte gençler böyle yapar.
Allah onu düşüncelerinden kurtardı, mezar onu azaptan kurtardı.
Öyleyse Rabbine şükretsin! Kim açsa, toprağı kabul etsin.³¹

1) Belagat analiz

a) *İstiare*: "كلب طاهر" ifadesindeki "حزناً على كلب طاهر" (temiz köpek) istiare örneğidir. Burada, köpeğin temizliği değişmeceli bir anlam taşır, bu da köpeğin değerini vurgulamaktadır.

b) *Tezat*: "منتحراً في شبابه وهكذا يفعل الشباب" ifadesindeki "منتحراً" (intihar etmiş) ve "شبابه" (gençliği) arasındaki tezat, bir belagat unsuru olarak kullanılmıştır. Genç bir bireyin intihar etmesi, olağandışı ve dikkat çekici bir durumu vurgulamaktadır.

c) *İmgeleme*: "لعله مات قانطاً" ifadesindeki "مات قانطاً" (umutsuzca öldü) ve "أزمة الأكل والشراب" (yemek ve içecek krizi) tasvir edici bir dil kullanılmaktadır. Bu, köpeğin açlık ve susuzluktan dolayı öldüğünü betimlemektedir.

d) *İstifham*: "لا تسألوا" ifadesindeki "لا تسألوا رحمة له قد رحم الله واستجاب" ifadesi, bir istifham örneğidir. Burada, şairin okuyucuya seslenmesi ve köpeğin ölümüne dair duyulan acıma hissini reddetmesi etkileyici bir anlam oluşturmaktadır.

e) *Telmih*: "اكتئاب أو انتحاب" ifadesindeki "فليس يوفيه حقه من اكتئاب أو انتحاب" imalı bir ifadedir. Bu, köpeğin ölümünün normal bir depresyon ya da seçimden kaynaklanmadığını ima etmektedir.

2) Estetik analiz

a) *İmgeleme ve görsellik*: "حزناً على كلب طاهر" ifadesi, temiz bir köpeğe olan hüsrânı anlatmaktadır. Bu imge, temizliği ve sadeliğiyle dikkat çeken bir köpeği canlandırmaktadır.

b) *Ritim ve ahenk*: "لا ونى ولا انقطاع ولا اقتضاب" ifadesindeki ritim ve tekrarlar, şiire ritmik bir yapı kazandırarak okuyucuya etkileyici bir akış sağlamaktadır.

³¹Akkâd, *Vahyü'l-erbaîn*, 77-78.

c) *Ses oyunları*: "عوو، عووو" ifadesindeki ses oyunları ve benzerlikler (cinas), okuyucunun duyularını harekete geçirir ve şiire akustik bir güzellik eklemektedir.

d) *İroni ve mizah*: "منتحرًا في شبابه وهكذا يفعل الشباب" ifadesindeki genç bir köpeğin intihar etmiş gibi tasvir edilmesi, bir tür ironi ve mizah içermektedir. Bu, olağan dışı bir durumu vurgulamaktadır.

e) *Sembolizm ve metaforlar*: "أزمة الأكل والشراب" ifadesindeki "لعلة مات قانطًا من «أزمة» الأكل والشراب" (yemek ve içecek krizi) değişmeceli bir ifadedir. Bu, köpeğin ölüm nedeninin arkasındaki zorlukları ve sıkıntıları simgelemektedir.

f) *Telmih ve tezat*: "يرض بالتراب" (açlık) ve "فليحمد الله ربه! من جاع فليرض بالتراب" (toprağı kabul etsin) ifadeleri, bir tür telmih içerir ve açlığın ve ölümün birbirine zıt durumları vurgulamaktadır.

g) *Doğaçlama ve Serbest Şiir*: Şiirin yapısı ve serbest akışı, doğaçlama öğelerini içermektedir. Şair, duygu ve düşüncelerini serbest bir şekilde ifade eder, bu da şiire dinamizm ve özgünlük katmaktadır.

8. Çeşitli konular متفرقات

8.1. Kitap hediyesi إهداء الكتاب

يا جاعل الطب فنًا من الفنون جميلا

ويا أميئًا حفيظًا على الحياة وكيلا

هذي حياة أديب للفن كان رسولا

يا رب معنى نبيل كساه لفظًا نبيلًا

كالروح تكسوه جسمًا غض الإهاب صقيلا

علي هذا علي يرجو لديك قبولًا

Ey tıbbı güzel bir sanat haline getiren,

Ve hayata dair güvenilir, yaşamın koruyucusu olan emanet!

İşte bu, edebiyatın hayatı, bir elçi olarak yaşayan biriydi.

Ey Rabbim, bu anlamlı kelimeyi ona zarafetle giydiren soylu bir anlam!

Ruh gibi, incelikle örtülmüş bir bedenle,

Bu şekilde Ali, kabul etmeyi umut ediyor.³²

1) Belagat analiz

a) *Teşbih*: "يا جاعل الطب فنًا من الفنون جميلا" ifadesindeki "جاعل الطب فنًا" (tıbbı bir sanat haline getiren), mecaz bir ifadedir. Şair, tıbbın bir sanat olarak güzellikle ilişkilendirilmesiyle etkileyici bir benzetme yapmaktadır.

³² Akkâd, *Vahyü'l-erba'in*, 81-82.

b) *Tezat*: "يا أميئًا حفيظًا على الحياة وكيلًا" ifadesindeki "حفيظًا" (güvenilir) ve "كيلا" (koruyucu), bir tezat örneğidir. Şair, güvenilir ve koruyucu özelliklere vurgu yaparak bir çelişki oluşturmaktadır.

c) *İstifham*: "هذي حياة أديب للفن كان رسولًا" ifadesindeki "هذي حياة" (bu hayat), bir istifham örneğidir. Şair, hayatın edebiyata olan katkısını sorgular ve bu da okuyucuda düşünce uyandırmaktadır.

d) *Telmih*: "كالروح تكسوه" ifadesindeki "كالروح تكسوه" (ruh gibi örtülmüş), bir telmih örneğidir. Şair, kişinin edebiyatın etkisi altında nasıl olduğunu anlatırken imalı bir ifade kullanılmaktadır.

e) *İstiare*: "علي هذا علي يرجو لديك قبولًا" ifadesindeki "علي هذا علي" (bu Ali), bir izafet örneğidir. Şair, "Ali" adlı kişiyi doğrudan anmaktan kaçınıp dolaylı bir ifade kullanılmaktadır.

2) Estetik analiz

a) *İmgeleme ve görsellik*: "Ey tıbbi güzel bir sanat haline getiren" ifadesi, tıbbın güzellikle özdeşleştirilerek zihinsel bir imge oluşturur. Şair, tıbbın sanatsal yönüne vurgu yaparak okuyucunun dikkatini çekmektedir.

b) *Ritim ve ahenk*: "Ve hayata dair güvenilir, yaşamın koruyucusu olan emanet!" ifadesindeki ritim ve tekrarlar, şiire ritmik bir yapı katar. Bu, okuyucuya akıcı bir okuma deneyimi sunmaktadır.

c) *Ses oyunları ve cinas*: "Ey Rabbim, bu anlamlı kelimeyi ona zarafetle giydiren soylu bir anlam!" ifadesindeki ses oyunları ve zarafetle giydiren ifadesi, estetik bir dile vurgu yapmaktadır.

d) *İroni ve mizah*: "Ruh gibi, incelikle örtülmüş bir bedenle," ifadesindeki mizahi anlatım, insana özgü ruhun incelikle örtülü olduğunu vurgulamaktadır.

e) *Sembolizm ve metaforlar*: "Bu şekilde Ali, kabul etmeyi umut ediyor." ifadesindeki "Ali", bir sembol olarak kullanılır ve onun kabul etme umudunu temsil etmektedir.

Sonuç

Akkâd'ın "*Vahyu'l-Erbaîn*" adlı eserindeki estetik unsurların Arap edebiyatındaki etkilerini vurgulayarak, şairin dilbilimsel katkılarını anlama çabalarına odaklandık. Belâgatındaki estetik unsurlar, dilin zenginliğini ve Arap edebiyatında yeni bir perspektif sunarak öne çıkmaktadır. Dildeki özgünlük, belâgatın estetik unsurları ve duygusal metaforların kullanımı üzerinde durduk. Seçilmiş dizelerin dilin estetik gücünü nasıl yansıttığını anlamaya çalıştık. Bulgularımız, şairin dilbilimsel becerilerinin ötesinde, "*Vahyu'l-Erbaîn*" adlı eserinin Arap edebiyatındaki belirgin etkisini vurgulamaktadır. Belâgat ve estetik unsurları analiz ederken, Akkâd'ın dilin incelikleriyle birlikte, eserin kültürel ve tarihsel bağlamdaki yerini de ele aldık.

Akkâd'ın "*Vahyu'l-Erbaîn*" eseri, sadece dilin estetik yönleriyle değil, aynı zamanda kültürel, tarihsel ve toplumsal bağlam içinde de bir anlama ve değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Belâgat ve estetik unsurların ötesinde, şairin eseri, Arap dünyasının tarihini, kültürünü ve insan ilişkilerini anlama çabalarına ışık tutmaktadır. Akkâd'ın dilbilimsel yeteneklerinin sadece edebi bir yapıyı oluşturmakla kalmayıp aynı zamanda düşünsel katmanlar eklediği önemli bir noktadır. "*Vahyu'l-Erbaîn*" adlı eser, dilin estetik gücünü ve şairin düşünsel derinliğini sergileyen önemli bir yapıttır. Bu çalışma, şairin dilbilimsel katkılarını anlama çabalarına ek olarak, eserin kültürel ve evrensel anlamını vurgulayarak okuyuculara daha kapsamlı bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Finansman/Funding: Yazarlar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadığını kabul ederler/The authors acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Çıkar Çatışması/Competing Interests: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan ederler / The authors declare that have no competing interests.

Kaynakça

- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Hulâsatu'l-yevmiyye*. Kahire: Nahdatül Mısır,1912.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *es-Sîretü'z-zâtiyye-1: Ene, hayâtu Kalem* (el-Mecmû'atü'l-kâmile içinde), Beyrut: 1982.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Vahyu'l-erba'în*. Kahire: b.y., 1933.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *el-Mer'e fi'l-Kur'ân*. Kahire: b.y., 1960.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Sâ'ât beyne'l-kutub*. MatbaAtu'l-muktataf ve'lmukattam, b.y., 1929.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *el-Mecmû'atu'l-Kâmile li-Muelleffâti'l-Ustâz Abbâs el-Akkâd: Sâ'ât Beyne'l-Kutub*. 1. Baskı. 28 cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-Lübânî, 1984.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Fusûl mine'n-Nakd 'inde'l-Akkâd*. Kahire: Mektebetü'l-Khanjî, 1969.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Dîvân min Devâvîn*. Kahire: Nahdatü Mısır li't-TibâA ve'n-Neşr ve't-Tevzî', 2001.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Dîvânu'l-Akkâd*. Kahire: MatbaAtü'l-Me'âhid, 1921.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Şuarâu Mısır ve Bîâtuhum fi'l-Cîli'l-Mâzi*. 2.Baskı. Kahire: Mektebetü'n-Nahdati'l-Mısriyye, 1950.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd ve Abdülkadir el-Mâzinî. *ed-Dîvan fi'l-Edeb ve'n-Nakd*. 4. Baskı. Kahire: Dâru's-Şa'b, 1997.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *Karn'il-Işrin mâ kâne ve mâ seyekûn*. Kahire: b.y.,1964.
- Akkâd, Abbâs Mahmûd. *el-Lugatu's-Şâi're*. Kâhire: Nahdatu Mısır li't-TibâA ve'n-Neşr ve't-Tevzî',1995.
- Avâdî, Vekîl. *el-Akkâd ve't-tecdîdu fi's-şî'r*. Kahire: b.y., 1962.
- Cevâdî, Muhammed. *Sultatu'n-nubûgi'l-hasib*. Kahire: Daru Ravda, 2020.
- Cûde, Sureyya Abdulmun'im ve el-Minşâvî, İsmail el-Abd. *Nusûs mine'l-Edebi'l-Hadîs*. Kahire: Câmiatü'l-Ezher, ts.

Cuneydî, Cemal Mahmud Seyyid Ahmed. *Edebu'l-Arabiyyi'l-Hadîs fî Mısır -Dirâse Târîhiyye Nakdiyye*. Kahire: CâmiAtü'l-Ezher, ts

Dayf, Şevkî. *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-Mu'âsır fî Mısır*. 3. Baskı. Kahire: Dâru'l-Me'ârif, 1971.

Desûkî, Ömer. *fî'l-Edebi'l-Hadîs*. 2 Cilt. Beyrût: Dâru'l-Fikr, 1964.

Mâzinî, Abdülkadir. *Dîvânu'l-Mâzinî*. Kahire: el-Meclisu'l-A'lâ li's-Sekâfe, 1999.

Mendûr, Muhammed, *en-Nakd ve'n-nukkâdü'l-mu'âşırûn*. Kahire: b.y., 1964.

Şükrî, Abdurrahman. *Dîvânu Abdurrahman Şükrî*. Kahire: Meclisu'l-A'lâ li's-Sekâfe, 2000.

Şükrî, Dîvânu Abdurrahman Şükrî. Kahire: Matbaat Zührân, 1970.

Zekî, Necîb Mahmûd. *Ma'a's-şu'arâ'*. Beyrut-Kahire: b.y., 1976.

Zor, Salih. *Dîvân Grubu'nun Modern Arap Edebiyatındaki Yeri*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.